

העלון השבועי שלך **האור שלום**

❖ יוצא לאור ע"י בית המדרש אור שלום ❖ קרית ארבע ת.ד. 88 מיקוד 90100 ❖ העורך - בן ישי עזיהו ❖

[/http://www.ohrshalom.net](http://www.ohrshalom.net)

info@ohrshalom.net

"על הניסים ועל הפורקן"

נר ה' נשמת אדם
העלון לעילוי נשמת

קדושי
ישראל
נהראו
על קידוש
ה' ככל
דור ודור.

ת.נ.צ.ב.ה.

יש חדש

השיעור השבועי בפרשת
השבוע מתקיים בכל יום
חמישי בבית חב"ד בניני
400
בשעה 20:30
הציבור מוזמן

שיעור חדש

זוגיות ומשפחה
בכל יום שני
בשעה 20:30
בבית חב"ד בניני 400

תרומות והקדשת העלון

לעילוי נשמה
ניתן לשלוח
לבית המדרש אור שלום
ת.ד. 88 קרית ארבע
מיקוד 90100

ניתן להפקיד ישירות
לחשבון בנק הדואר
מספר 20033243

הנה בחנוכה מברכים בכל לילה על הנר הנוסף ועל זה נקרא יוס"ף
ואמר האדמו"ר רח"י זיע"א מה שנאמר במסכת שבת "הלכה כבית
הלל מפני מעלין בקודש ולא מורדין" וזה אלה תולדות יוסף, בהיות
אל"ה מספר ל"ו גרות חנוכה, תולדות יעקב, כי חנוכה בעבור

יעקב שחזר על פכ"מ קטני"ם, וזה יוס"ף מוסיף והולך בקודש, וזה מברכים בכל
לילה על הנר הנוסף, וזה ברכו משה "וליוס"ף אמר מבורכת" הברכה שבכל לילה
הנוסף מברכים על הנר הנוסף מפני מעלים בקודש.

וזה אמרינן בזוה"ק [ח"ג קצ"א] דחסד של אברהם אזיל עם כלהו יומין, השם א"ל
הוי"ה ויאור לנו מן האור הגנוז מבית המקדש אשר נקרא א"ל ר"ת א"ש להב"ה,
יעקב יוסף, וזה ענין טעם שכל הנשיאים מכל לילות חנוכה מן הלילה השני אשר
מרומז ליששכר עמוד התורה, אשר לשמה לשם "ה" אשר נכתבת בגימ"ל מלואים
של ה' "הי" "הא" "הה" מספר א"ל, כל שמות הנשיאים א"ל מרומז חס"ד א"ל
של אברהם ואזיל עם כלהו.

אמנם זה הלילה ראשונה של חנוכה מדת א"ל מאברהם, ואח"כ מהנשיא יששכר
שמו ביום השני, הקריב "נתנאל" בן צוער השם א"ל א', ביום השלישי נשיא לבני
זבולון אליאב בין חלן וזה ג' פעם א"ל, ביום הרביעי נשיא לבני ראובן אליצור בן
שדיאור "אל" הגימ"ל, ביום החמישי נשיא לבני שמעון שלומיא"ל, ביום השישי
נשיא לבני גד אליאסף בן רעואל "אל", ה', ביום השביעי נשיא לבני אפרים
אלישמע בן עמיהוד "אל" הוא"ו, ביום השמיני נשיא לבני מנשה גמליאל בן
עמיהוד א"ל הזי"ן, ואצל גד שני פעם "אל", אביו אליאסף בן דעואל, וזה חית פעם
"אל", דשם של חסד של אברהם חית פעם א"ל מספר אברה"ם, דאזיל חסדו של
אברהם עם חית פעם חנוכה.

ואצל גם כן שני שני פעם "אל" וזה הולך השם אל עם כל מדת חנוכה יעקב ויוסף
"אל", וזה ליוסף אמר מבורכת - הנר הנוסף השם "אל" עם כל המידה.

מאורות אורח לחג הרב רוננו ניברט

יוסף והחשמונאים - חג החנוכה מצויין, כידוע, לא רק נצחון מלחמתי של המכבים על היוונים, כי אם גם ובעיקר נצחון והישרדות במלחמת תרבות. גם סיפורו של יוסף, גיבור הפרשות הבאות הוא סיפור של מאבקי תרבות, סיפור של סכנות רוחניות ותרבותיות העוברות עליו, ויכולת אדירה לגבור על הסכנות ולהישאר נער עברי. שמו של חג החנוכה, מקורו מלשון חינוך. ע"י הבנת שורשי המאבקים בחנוכה ובפרשת השבוע, ניתן ללמוד יסודות חינוכיים עצומים.

נהוג לראות במאבק עם התרבות היוונית, מעין מאבק של כוחות האור בכוחות החושך, מאבק של קודש בחול, מלחמה של תרבות החומר והנהגות בתרבות הרוח והעומק. ראייה זו נכונה ברובד מסוים, אך אינה מספקת על מנת להבין את אשר התרחש באמת במאבק זה. ע"פ שיטת מרן הרב קוק, המלחמה עם היוונים, היתה נעוצה בשורש עמוק יותר. הדברים מובאים באריכות ע"י הרב נריה זצ"ל בספרו מועדי הראי"ה, וכך מוסבר שם: היוונים לא עסקו בעולם החומר והנהגות בלבד. היוונים עסקו רבות גם בעולם הרוח. הפילוסופים היוונים הגיעו לתובנות עצומות במדעי הרוח, עד כדי כך שגדולי ישראל כרמב"ם, השתמשו בחכמתם לא פעם, וכפי שמדגיש הרמב"ם בהקדמה לשמונה פרקים: "ושמע האמת ממי שאמרה". יוון, אולי יותר מכל שאר אומות העולם, ידעה רוחניות מהי.

אעפ"כ, הסרון מהותי אחד היה ליוונים. יוון היתה מחולקת לשתי דיסציפלינות שונות. תחום עיסוק מרכזי אחד היה העיסוק בתרבות היופי ובפיתוח הגוף והספורט. לעומת זאת, האומה היוונית בנתה גם מקדשים ופיתחה את הפילוסופיה וזאת בפרישות גמורה מכל החיים הטבעיים. העולמות היו רחוקים ומנותקים זה מזה. בפני היווני המצוי היו שתי אפשרויות: לדבוק בגוף - בחיצוניות, או לדבוק ברוח - בפנימיות.

מאבקים של היוונים בישראל, לא היה מאבק ברוחו של עם ישראל גרידא. היתה זו מלחמה ביכולת החיבור שבין עולם הקודש לעולם החול. היוונים ידעו טוב מאוד את ערכו של עולם הרוח, אולם הדבר אליו התנגדו נחרצות היה החיבור שבין העולמות. וכך מסביר הרב קוק: "לא כן ישראל - עליהם נאמר: 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים' - מלכות העוסקת בהנהגה מדינית, וכהנה העוסקת בהנהגה רוחנית, מאוחדות ומלוכדות". עם ישראל לא נברא ליצור "ישיבת כהנים", כי אם ממלכת כהנים - ממלכה הבנויה מכל המרכיבים הנצרכים: צבא, משטרה, כלכלה, תעשייה, היי-טק וכו'. אמנם, זוהי ממלכה של כהנים, אשר כולה מושתתת על יסוד הקודש. תכונה זאת לא יכלו היוונים לסבול. על כן, מיקדו את עיקר גזירותיהם בתחומי חיבור השמים והארץ. הם גזרו על השבת - עיקרו של עונג השבת הוא במצוות האכילה והשתיה.

כל אכילת שבת היא אכילה קדושה, אומר האר"י הקדוש. על זאת גזרו היוונים. לשיטתם, לא יכולה להיות כל קדושה באוכל. הרוצה להנות מאכילה, עליו לחפש מסעדה טובה, אך אל לו לטעון שהוא נהנה בקדושה. הם גזרו על המילה - הכיבוד ניתן למצוא קדושה במקום הגופני ביותר של האדם - טענו היוונים. הם גזרו על פתחי הבתים ועל הטבילה - הרוצה לחיות חיי משפחה - מוזמן לעשות כן, אך כל יטען שיש קידושין בחיי המשפחה. אליבא דהיוונים, אין - ולא יכולה להיות כל קדושה בעולם המעשה. הרוצה להתקדש, ידבק הוא בשכל הפועל וינתק רגליו מן המציאות.

לכן, מסביר הרב, במלחמה זו נגד היוונים, דווקא החשמונאים היו הלוחמים. "הכהנים העוסקים ברוח הקודש של עם ישראל ושוברים עליה, הם הם הלוחמים בעוז ובגבורת הגוף". אצל החשמונאים - העולמות היו מחוברים. מתיהו, הכהן הגדול שעמד בראשם, כלל בתוכו כמו כל כהן גדול ראוי - את כל המעלות. ע"פ חז"ל (תוספתא יומא א, ו') כהן גדול, היה גדול מאחיו לא רק בקדושה ובריאת שמים, כי אם גם בנוי, בעושר ובכח. הוא היה היפה ביותר מבין הכהנים, החזק ביותר מבניהם, והעשיר ביותר. כהן גדול כלל בתוכו את כל המעלות החיצוניות והפנימיות כאחד.

בנקודה זו, לא יכלו היוונים לגעת. נק' עמוקה זו של הכהן הגדול, הנמצאת ברום עולם, היא החותמת על אותו פך קטן של שמן, החתום בחותמו של כהן גדול, הפך בו נעשה הנס. גם יוסף הצדיק, כלל בתוכו את כל המעלות. הוא היה "מתקן בשערו, כדי שיהיה נראה יפה", כדברי רש"י ע"פ חז"ל. הוא היה ריאליסט, עם רגליים על הקרקע. בקיא בעניני כלכלה וניהול. אמנם בראש ובראשונה, פיעמה ביוסף רוח אלוקים. "הנמצא כזה איש - אשר רוח אלוקים בו" - מתפעם פרעה. דמותו של יוסף ודמותו של הכהן הגדול, אלו הן הדמויות המנצחות את נצחון המכבים על היוונים - נצחון חיבור השמים והארץ על אידיאולוגיית הניתוק.

מאורות פרי חיים מהאדמו"ר רח"י זצוק"ל

הנה נר חנוכה מדליקים אצל המזוזה בימין וגו' ונר חנוכה בשמאל, לרמז דברי מרן המגלה עמוקות זי"ע שיוסף ראה האור הגנוז לכן מדליקים את הנרות חנוכה לעומתו. וזה מזוזה במילואו מספר רג"ל כמו מספר יוס"ף במילואו רג"ל. נפ"ש - ר"ת נ"ר פ"תילה ש"מן, וסופי תיבות רנ"ה, הנ"ר, נה"ר, מספר תרי"ג במילואו כמבטאר בתיקו"ז, נה"ר במילואו מספר תרי"ג שע"י נרות חנוכה "העלית מן שאול נפש".

נפ"ש נ"ר פתילה ש"מן וס"ת נה"ר, ונהר יוצא מעדן להשקות את הג'ן מספר נ"ה נרות חנוכה [ר"ת] וזה הג'ן עם שם א"ל הכונה מספר חנוכה"ה. וזה מרמז הש"ם, אותיות משה, נפשינו, חנוכה נפ"ש נ"ר פתילה ש"מן, בחיים כי משה רבנו בחינת ח"י, ולא נתן למו"ט מספר פ"ה חנוכה מלכות פה, רגלנו המזוזה יוסף, רג"ל יוסף מ השו"ק ר"ת שועתינו" קב"ל וש"מ"ע להודות ולהלל.

זמן הדלקת הנרות

א. בענין זמן הדלקת נרות חנוכה, רבו הדעות. מנהג בני ספרד, וכן מנהג החסידים, על פי השולחן ערוך להדליק בזמן צאת הכוכבים, ובני אשכנז נהגו כדעת הגר"א להדליק בזמן השקיעה, והאגרות משה וכן הגר"ש אלישיב סוברים שיש לאחר את הזמן ב- 10 דקות אחרי השקיעה כיון שבשקיעה יש אור גמור. ובר כשהשמש זורחת - מה היא עוזרת. וכן החזון איש מטעם זה נהג להדליק כעשרים דקות לאחר השקיעה.

ב. מי שטרוד ואינו יכול להדליק בזמן יכול להקדים, ומפלג המנחה, וישים הרבה שמן שידלק עד חצי שעה אחר צאת הכוכבים, וכל זה רק בשעת הדחק.

ג. מי שלא הדליק בזמן יכול להדליק עד שתכלה רגל מן השוק, דהיינו שתכלה תנועת אנשים שעוברים ושבים ברחוב, ואם עבר הזמן הזה ולא הדליק ידליק עכשיו בלא ברכה, והגר"ש אלישיב סובר שמה שכתב בשולחן ערוך שמי שבא לביתו מאוחר יעיר את בני ביתו ויכול להדליק עד עלות השחר, זה דוקא בזמנם, אבל בזמנינו אין היתר להדליק בברכה רק כל זמן שיש עוברים ושבים ברחוב.

ד. מהגאון הרב מבריסק זצ"ל מקובל שזמן ההדלקה הוא בדיוק באותו רגע שהגיע הזמן ואז זה עיקר המצוה, ואחר כך זה כבר ענין אחר לגמרי, אמנם יוצאים ידי חובה אבל עיקר המצוה היא באותו רגע. בשולחן ערוך (סימן תרעז) נפסק שאכסנאי משתתף בפרוטה עם בעל הבית ועל ידי כך מקיים מצוות הדלקת נר חנוכה. ודנו הפוסקים לגבי בחורי ישיבה שדרים בפנימיות. מה דינם.

א. האגרות משה והגר"ש ז"א אויערבך הורו שבחורי ישיבות ידליקו נרות חנוכה בחלון שבחדרם אם החלון לא גבוה יותר מעשרים אמה. ובדיעבד, הורה הגר"ש ז"א אויערבך, שידליקו בחדר האוכל, ואם אי אפשר אז ידליקו בפתח החדר שפונה לפרוודור. והסביר הגר"ש ז"א שהטעם שלא מדליקים לכתחילה בחדר האוכל, כיון שאין חדר האוכל שבישיבה נחשב מקום אכילה ממש כמו אחד שדר בביתו.

ב. בחורים שגרים בדירה שיש בה כמה חדרים, הורה הגר"ש ז"א אויערבך שלא ידליקו בני חדר אחד בחלון שבחדר השני.

ג. במקרה הנ"ל, אם יש מרפסת שצמודה לחדרים אף שהכניסה למרפסת היא רק מאחד החדרים, הורה הגר"ש ז"א שיש להכניס כל בני החדרים להדליק שם. (וכאמור אם זה לא יותר גבוה מעשרים אמה).

חגים של אור

הימים הטובים שאנו חוגגים לזכר ניסים שנעשו לנו, יש להם שייכות לאורה, להתגברות האור על החושך. בניסי מצרים נאמר: "ולכל בני-ישראל היה אור במושבותיהם"; בנס פורים נאמר: "ליהודים הייתה אורה ושמחה"; ונס חנוכה קשור בפך השמן ובהדלקת הנרות. (אסופת חכמים)

רמז לברכות

סדר הברכות בנרות חנוכה הוא: להדליק נר חנוכה, שעשה ניסים, שהחיינו. דבר זה רמוז בפסוק (במדבר כא, ח): "עשה לך שרף (ברכת להדליק), ושים אותו על נס" (ברכת שעשה ניסים), "וראה אותו וחי" (ברכת שהחיינו). (רבי יצחק מוולוז'ין)

רמז למשיח

הדלקת נרות חנוכה היא הכנה לימות המשיח. דבר זה רמוז גם בראשי תיבות משיח: מדליקין שמונת ימי חנוכה. (מדרש תלפיות)

מהות הכוח

הגמרא (שבת כא, ד) שואלת: "מאי חנוכה?", והיא משיבה: "דתנו רבנן". מהי מהותה של חנוכה? – "דתנו רבנן". מחנוכה אנו למדים שהכוח לעמוד איתנים נגד כל צורינו מתקבל משלהבת-הקודש שהדלקנו, מן התורה והמצוות. (רבי מאיר שפירא מלובלין)

בזכות הביטחון

נס חנוכה היה בחודש 'כסלו', כי עיקר הנס היה על-ידי האמונה והביטחון של בני-ישראל. כסלו לשון ביטחון, כפי שנאמר (איוב לא, כד): "אם שמתי זהב כסלי ולכתם אמרתי מבטחי". (חסד לאברהם)

כוהנים וביטחון

חנוכה מסמל את מידת הביטחון בה'. אף שישראל היו חלשים ומעטים, שמו את מבטחם בה', שיעמוד להם בעת צרתם. לכן נעשה הנס על-ידי הכוהנים, שכן 'כהן' עולה בגימטרייה שבעים וחמש, כמניין 'בטחון'. (לקוטים חדשים)

קדושה החוצה

נר חנוכה מצווה להניחו על פתח ביתו מבחוץ. כי הגורם לטומאת המקדש וקודשיו היו המתיוונים, אותם יהודים שנהו אחר תרבות-חוץ ועבודה זרה. תכלית הכוונה בנרות חנוכה היא להמשיך את הקדושה שתגיע גם למי שנמצאים בחוץ. (המגיד מקוזניץ)

איך נפלה מדינת החשמונאים

קולות החבל, המטפס בגלגלת ניסרו את האוויר. החייל, שעמד על החומה ומשך בחבל, מחה את הזיעה ממצחו. מאחוריו עמד אריסטובולוס, "המלך החשמונאי" הזמני, מביט בגאווה בהמון הסובב למרגלות החומה. חיכך אריסטובולוס את ידיו זו בזו. "מגיע לו" סינן בלחש, "מעולם לא סבלתי את האיש ההוא שם למטה, עוד מאז היינו ילדים." הוא פנה אל אנשיו העומדים לידו על החומה, ואמר בקול רם: "רבותי, אני מודיע לכם, שאחי הצעיר והטיפש, יוחנן הורקנוס, לעולם לא ינצח אותנו, ולא משנה כמה זמן יתמשך המצור." הוא החריש לרגע, נושא מבטו אל החייל המושך בחבל, ובגלגלת החורקת מרוב מאמץ.

"אתם רואים את זה?" שאל, מצביע לעבר החבל הנערס סביב רגליו של החייל, "כל עוד הם מעלים אלינו בהמות, כדי שעבודת בית המקדש והקרבת הקרבנות לא תיפסקנה, דעו לכם שרמז הוא מאת האלקים שהאמת והצדק בידינו! אני הוא הראוי למלוכה ולא החנפן, אחי הנלעג, העומד כאן למרגלות חומותינו, עם עדר אנשיו משולחי הרסן."

"מה יקרה?" שיסע את דבריו קול דק מן השומעים. הכל הפנו מבטם אל האיש הזקן. "מה יקרה אם יום אחד הם יפסיקו לשלוח אלינו קרבנות? הרי אין בידינו אפילו בהמה אחת להעלותה קרבן! אם אספקת הקרבנות תיפסק, יהיה עלינו להכנע, שכן לא נוכל להשבית את עבודת בית-המקדש!" דברי הזקן נבלעו בצחוק המתפרץ של אריסטובולוס. "ראה ידידי", אמר המלך משנגע מצחוקו, "אחי היקר, אמנם טיפש גדול הוא, אך אף הוא לא יעז לפגוע, ולו בזרת, בביתו של האלקים או בעבודת הקרבנות המקודשת."

"הגיע!" הכריז החייל התשוש, אוזח בחבל בשארית כוחו. "אדוני המלך, משלוח הקרבן היומי הגיע. שמא אפשר להרחיק מעט את האנשים ולעזור לי בהרמת הארגז?" אריסטובולוס מאותת להמון להתפזר. בעוד כף רגלו דורכת במדרגה האחרונה, נשמעה צעקה מחרידה. הכל פונים לאחור בתדהמה - מתוך הארגז, שזה עתה הועלה, נבטו פניו של חזיר.

החבל נשמט מידו של החייל, והארגז עם תוכנו החל ליפול במהירות אל מעבר לחומה. החבל נשרך ברעש אחריו, בעוד האנשים מזנקים בהתקף זעם וחלחלה אל בין שיניות החומה. אריסטובולוס נדהם - צלם בהיכל! באותו רגע נעץ החזיר הנופל את ציפורניו בחומת העיר ונתפס בה. אנשי יוחנן הורקנוס הביטו למעלה בשמחה לאיד לא מוסתרת. משננעצה צפורנו האחרונה של החזיר בחומת הקודש, נדעזעה הארץ, ונפל השלטון בידי הרומאים. מדינת החשמונאים, שקמה מתוך טהרה ומלחמת ה' לפני כמאתיים שנה, שחנכה את המזבח ואת עבודת הקודש, נפלה בשל שנאת אחים וקנאת המלוכה. מדינה יהודית עצמאית תקום שוב רק בעוד כ-1900 שנה.

על קושיית ה'בית יוסף', מדוע חוגגים נס של שמונה ימים, אם ליום הראשון ממילא הספיק השמן, ניתן לענות על פי משל: עשיר אחד נסע בדרך, ובידו 8 שקי זהב. התנפלו עליו שודדים ושדדו 7 מהם. כשהגיע העירה, שכר העשיר בכסף שנותר לו אנשים שירדפו אחרי השודדים להשיב את כספו, ואף נדר נדר, שאם יושב כספו בשלמות - יתן ממנו מעשר לצדקה. משהוחזרו השקים ובאו גבאי צדקה לערוך עמו חשבון, אמר שעליו לשלם רק מהכסף שנגנב ממנו. הגבאים טענו שאלמלא היה נשאר בידו השק השמיני, לא יכול היה לשכור אנשים ולהציל את האחרים, ולכן גם ממנו עליו לשלם. כן הדבר גם בנס חנוכה. אלמלא נותר שמן בפך ליום אחד - לא יכול היה הנס להימשך לימים האחרים. [קומץ מנחה]

מצותה עד שתכלה רגל מן השוק (שבת כא). רמז הוא: כשם שפך השמן דלק בנס שמונה ימים, כך יכול הקב"ה להמציא לאדם מזונותיו בריווח גם אם ימעט בסחורתו ויכלה רגלו מן השוק. [ר' משה ליב מסאסוב]